

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
ст. наук. співроб. Литвак Олени Олегівни
на дисертаційну роботу Кошової Ілони Михайлівни
«Плацентарна дисфункція у жінок із ретрохоріальними
гематомами у I триместрі вагітності: діагностика та тактика ведення»,
поданої в разову спеціалізовану раду ДФ 26.613.120
при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: чл.-кор. НАМН України, професор, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Вдовиченко Юрій Петрович.

Актуальність обраної теми дисертації

Однією з головних проблем акушерства і перинатології є плацентарна дисфункція, що має мультифакторну природу. У ранні терміни вагітності закладаються основи плацентарної дисфункції, яка є першоджерелом неблагополуччя в другому і третьому триместрі вагітності. На жаль, стандартні методи діагностики дозволяють виявити плацентарну дисфункцію лише на тій стадії, коли лікувальні заходи, спрямовані на запобігання ускладнень, виявляються неефективними.

Одним з чинників ризику виникнення гематологічних ускладнень вагітності і перинатальних ускладнень є ретрохоріальні гематоми. Основну роль в діагностиці ретрохоріальної гематоми відіграє ультразвукове дослідження. У сучасних літературних джерелах представлена недостатня кількість даних про патогенез відшарування хоріону і пов'язане з нею утворення ретрохоріальної гематоми як одного з ускладнень раннього періоду вагітності. З огляду на це, виявлення чинників ризику розвитку ретрохоріальної гематоми є запорукою адекватної, а головне, своєчасної профілактики репродуктивних втрат. Немає чітко розроблених алгоритмів ведення пацієнток, необхідності, обґрунтованості та ефективності вживаної терапії, залежно від етіологічного чинника. Усі ці проблеми, в силу високої

медико-соціальної значущості ранніх і пізніх репродуктивних втрат, ранніх передчасних пологів, перинатальної захворюваності і летальності у жінок з рецидивуючим під час вагітності матково-плацентарним крововиливом, вимагають проведення подальших досліджень і мета-аналізу.

Дисертаційна робота Кошової І.М. присвячена актуальному завданню акушерства та гінекології – зниженню частоти плацентарної дисфункції та перинатальної патології в жінок із різними формами ретрохоріальних гематом на підставі вивчення клініко-інструментальних та лабораторних досліджень, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом наукової роботи кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика на тему «Актуальні аспекти охорони репродуктивного здоров'я жінок, прегравідарної підготовки та перинатальної діагностики в сучасних умовах» (номер державної реєстрації 0117U006095, термін виконання: 2017-2025 роки).

Новизна дослідження та одержаних результатів.

Провівши оцінку найважливіших здобутків дисертаційного дослідження, варто відмітити наступні результати, що мають вагому наукову новизну:

- показано, що при рецидивуючій ретрохоріальній гематомі переважає ранній початок (до 32 тижнів) плацентарної дисфункції з високим рівнем затримки розвитку плода II-III ступеня, а також порушення кровообігу як у матковій артерії, так і поєднано з кровотоком у пуповині плода;

- представлено суттєву роль показників гемостазу (рівень гомоцистеїну та Д-димерів) у клінічному перебігу вагітності та перинатальних наслідків розродження жінок із рецидивуючою ретрохоріальною гематомою;

- отримані дані дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у жінок із різними формами ретрохоріальних гематом на підставі використання направленої медикаментозної корекції.

Теоретичне значення результатів дослідження.

Проведені дослідження дозволяють розширити наявні дані про патогенез плацентарної дисфункції та перинатальних втрат в жінок з ретрохоріальною гематомою у I триместрі вагітності та науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів.

Практичне значення результатів дослідження.

Робота має чітку практичну направленість. Серед ключових практичних аспектів дисертаційного дослідження найбільш вагомими є:

- показано вплив різних форм ретрохоріальних гематом на клінічний перебіг вагітності, пологів та перинатальні наслідки розродження;

- представлені найбільш інформативні маркери системного гемостазу та ендокринного статусу з метою контролю за ефективністю лікувально-профілактичних заходів у різні триместри вагітності;

- удосконалено та впроваджено алгоритм діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок із різними формами ретрохоріальних гематом щодо зниження частоти плацентарної дисфункції та перинатальної патології.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Дисертаційна робота є комплексним медико-соціальним дослідженням, виконаним на належному методологічному рівні. На користь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, свідчить застосування авторкою адекватних та сучасних методів досліджень: клінічних, ехографічних, ендокринологічних, біохімічних та статистичних. Основні положення роботи, що сформульовано авторкою дисертації, викладено на підставі літературних джерел та результатів власних досліджень. Теоретичне обґрунтування напрямку досліджень, їх обсяг та отримані результати з необхідним статистичним аналізом дозволяють вважати, що отримані наукові положення, висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими та достовірними. Інформаційну базу дослідження було сформовано з 216 джерел наукової літератури, з яких більшість – англійські. Інформа-

ційна база дослідження достатня за обсягом, репрезентативна. Результати власних досліджень, отримані авторкою на репрезентативній вибірці, статистично адекватно оброблено та проаналізовано з використанням відповідних сучасних методів системного підходу. В процесі дослідження було обстежено 140 вагітних в терміни з 6 тижнів гестації і до розродження.

Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Статистична обробка результатів дослідження проводилася за допомогою програм Statistica та Microsoft Office Excel та включала адекватні методи математично-статистичного аналізу.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Дисертація оформлена відповідно Державним стандартам і діючим вимогам МОН України. Анотація викладена українською і англійською мовою і в достатній мірі відображає основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

Текст дисертації викладено на 152 сторінках друкованого тексту формату А4, з яких 127 сторінок займає основний текст.

У вступі авторкою аргументована актуальність теми наукової роботи, чітко сформульовано мету та 6 завдань дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження, перераховано адекватно використані наукові методи, відображено наукову новизну та практичну значимість отриманих результатів, а також наведено дані про структуру, обсяг дисертації і зв'язок роботи з науковими програмами, висвітлено обсяг апробації результатів дисертаційного дослідження та солідний особистий внесок, публікації.

Авторкою представлено сучасний, методологічно правильно оформлений аналіз сучасного стану проблеми профілактики невиношування вагітності, зокрема передчасних пологів, у жінок із ретрохоріальною гематомою у першому триместрі вагітності, який містить проміжні висновки і окреслює коло невирішених і дискусійних запитань, які необхідно детально і всебічно вивчати. Об'єм даного розділу є достатній, текст структурований, читається легко і з цікавістю. Більшість посилань складають роботи останніх п'яти років.

У другому розділі дисертації «Матеріали та методи досліджень» представлено клінічну характеристику обстежених пацієнтів і методи дослідження, містить послідовну інформацію про дизайн дослідження: його загальну характеристику, дизайн, розподіл на групи, методики дослідження, характеристику груп дослідження. Дизайн дослідження і розподіл на групи організовані правильно, методи, використані у дослідженні сучасні і відповідають завданням роботи. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

Третій розділ присвячений функціональному стану фетоплацентарного комплексу в жінок із різними формами ретрохоріальних гематом. Результати дослідження проілюстровані достатньою кількістю інформативних таблиць. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності та завершується резюме.

Основним розділом роботи є четвертий розділ, присвячений диференційованому підходу до тактики ведення жінок із ретрохоріальними гематомами. Він складається з двох підрозділів. Усі розділи власних досліджень викладені в логічній послідовності. Результати дослідження проілюстровані достатньою кількістю інформативних таблиць.

У розділі, присвяченому аналізу та узагальненню отриманих результатів, дисертантка коротко виклала основні отримані результати, подала їх аналіз та коментар. Розділ містить два обов'язкових компонента – пояснення тим змінам, які виявила в процесі дослідження автор та порівняння власних даних з результатами, отриманими іншими дослідниками цієї проблеми. Отже, на сторінках даного розділу, дисертантка веде заочну дискусію з іншими дослідниками, вміло полемізує, порівнюючи свої результати з раніше опублікованими даними.

Висновки зроблені на фактичному матеріалі та результатах дослідження, є логічними, показують основні результати і свідчать про досягнення поставленої мети.

Практичні рекомендації сформульовано детально, послідовно, зрозуміло і чітко, тому вони можуть бути легко використані у щоденній клінічній практиці.

Список використаних джерел оформлений належним чином. Більшість використаних наукових джерел опубліковані англійською мовою. Наведений

об'єм використаних джерел свідчить про всебічний аналіз та детальний відбір даних літератури для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Які показники вказують на розвиток плацентарної дисфункції в жінок з ретрохоріальною гематомою у I триместрі вагітності ?
2. Яка ланка системи «мати-плацента-плід» є найбільш вразливою в жінок з ретрохоріальною гематомою у I триместрі вагітності?

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Основні наукові результати висвітлені у 9 роботах у наукових фахових виданнях України відповідно до переліку та розкривають основний зміст дисертації. Крім того, опубліковані 4 тези доповідей в матеріалах науково-практичних конференцій.

Матеріали дисертації оприлюднені та апробовані у виступах на наукових конференціях Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика МОЗ України (Київ, 2018-2020 рр.), на науково-практичних семінарах в форматі телемосту «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога», 20 лютого 2020 року, Київ-Дніпро-Кривий Ріг-Запоріжжя та «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога», 12 березня 2020 року, Київ-Тернопіль-Хмельницький; науково-практичної школи-семінару в форматі телемосту «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога» 17 вересня 2020 року, Івано-Франківськ-Чернівці-Ужгород та науково-практичної фахової школи-семінару з онлайн трансляцією “Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога” Дніпро-Запоріжжя 24 лютого 2021 року.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів,

що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертантом спільно з науковим керівником. Авторка самостійно провела патентні та

інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Кошова І.М. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням інформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою. Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені авторкою самостійно.

У наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві, авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеню доктора філософії Кошової І.М. на тему: «Плацентарна дисфункція у жінок із ретрохоріальними гематомами у I триместрі вагітності: діагностика та тактика ведення» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Кошової І.М. є оригінальним.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Основні положення дисертації, удосконалений алгоритм профілактики перинатальних ускладнень впроваджено у практичну роботу 2 лікувально-

профілактичних закладів України: КНП “Київський міський пологовий будинок № 2” та КЗ ЛОР «Львівський обласний клінічний перинатальний центр».

Результати вивчення патогенезу та профілактики плацентарної дисфункції в жінок з ретрохоріальною гематомою у I триместрі вагітності включені в програму лекцій, практичних та семінарських занять та використовуються в навчальному процесі кафедри акушерства, гінекології та перинатології НУОЗ України імені П.Л.Шупика.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Кошової І.М. на тему «Плацентарна дисфункція у жінок із ретрохоріальними гематомами у I триместрі вагітності: діагностика та тактика ведення» відповідає паспорту спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Кошової І.М. «Плацентарна дисфункція у жінок із ретрохоріальними гематомами у I триместрі вагітності: діагностика та тактика ведення», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, яка містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, що, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – зниження частоти плацентарної дисфункції та перинатальної патології в жінок із різними формами ретрохоріальних гематом на підставі вивчення клініко-інструментальних та лабораторних досліджень, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Кошової І.М. «Плацентарна

дисфункція у жінок із ретрохоріальними гематомами у I триместрі вагітності: діагностика та тактика ведення» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка Кошова Ілона Михайлівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:

провідний науковий співробітник
наукового відділу малоінвазивної хірургії
ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної
та клінічної медицини» ДУС
доктор медичних наук, ст. наук. співроб.

[Handwritten signature]
О. О. Литвак

